

Ristikkotaloja, tuhtia ruokaa ja tippukiviluolia FRANKENIN SVEITSI

22.11.2020 14.00

Idylliset pikkukaupungit täplittävät Keski-Saksassa sijaitsevaa rauhallista matkailualueetta, joka on useimmille pohjoismaalaisille tuntematonta seutua.

TEKSTI JA KUVAT: PETER JOHANSSON

Moottoritietä Berliinistä kohti Alpeja ja Välimeren rantaa ajavat matkailijat poikkeavat harvoin valtatieltä. Baijerin läpi Würzburgista Rothenburg ob der Tauberin kautta Augsburgiin kulkeva Romanttinen reitti vetää puoleensa matkailijoita, mutta reitin itäpuolelle jäävä Franken on edelleen rauhallista matkailualueetta, josta löytyy mielenkiintoisia nähtävyyksiä.

Alue oli keskiajalla saksalainen herttuakunta, joka sai nimensä muinaisen germaanisen kansan, frankkien mukaan. Se ei ollut koskaan yhtä yhtenäinen kuin Baijeri tai Saksi. Nykyisin suurin osa historiallisesta Frankenista kuuluu Baijerin osavaltioon.

Frankenin luoteiskulmalla Rhönin alueella sijaitsee yksi Saksan laajimmista yhtenäisistä metsäalueista. Alueen keskiosasta Steigerwaldista löytyy lehtimetsien peittämien vuorten välistä pieniä kyliä, joiden yläpuolelle kohoavat keskiaikaiset linnat. Fichtelgebirgen ja Frankенwaldin alueelle ovat ominaisia havumetsien peittämät pehmeästi kumpuilevat vuorenselänneet, joiden huiput kohoavat korkeimmillaan yli tuhanteen metriin. Alueen hiljaisuus keskellä ihmisiä kuhisevaa Keski-Eurooppaa vetää puoleensa lomailijoita, jotka arvostavat rauhaa ja luonnon kauneutta.

Maisemiltaan Frankenin upein alue on sen keskellä Bayreuthin ja Bambergin väliin jäävä Frankenin Sveitsi eli Fränkische Schweiz. Nimen antoivat 1800-luvulla romantiikan ajan taiteilijat, jotka vertasivat maisemia Sveitsiin.

Ylänköalueen korkeimmat huiput kohoavat 600 metriin. Jylhälle maisemalle ovat tyypillisiä syvät jokilaaksot ja maalaukselliset kalliomuodostumat, joiden väliin jää viehättäviä kyliä ja pieniä kaupunkeja. Tutustumisretken voi aloittaa Frankenin alueen suurimmista kaupungeista Nürnbergistä, Bambergista tai Bayreuthista, joihin on hyvät yhteydet muualta Saksasta.

Frankenin Sveitsin läpi mutkuttelee idyllinen Wiesent-joki, joka on yhden Reinin tärkeimmän sivujoen, Mainin alkulähde. Joen varrella on pieniä kaupunkeja ja kyliä, jotka tunnetaan viiniviljelmistään ja panimoistaan. Frankenin viinintuotannosta valtaosa on valkoviinejä. Yleisimmät rypälelajikkeet ovat Müller-Thurgau ja Silvaner.

Mainin laaksoa seuraavaa tietä kutsutaan leikkisästi Bocksbeutel-tieksi. Bocksbeutel, pukinpussi viittaa lyhytkaulaiseen ja leveämahaiseen, mutta litteään pulloon, johon Frankenin alueen parhaita valkoviinejä pulloetaan. Pulloja on käytetty Frankenissa jo 1700-luvulla, jolloin niihin pulloettiin alueen tunnetuimman viinitarhan, Würzburger Steinin, valkoviinejä. Syy litteiden viinipullojen valmistamiseen oli käytännöllinen. Viinikellareissa ne eivät lähteneet pyörimään viettävällä alustalla. Litteitä pulloja tunnettiin jo antiikin aikana Välimeren maissa. Portugalilaisia roséviinejä pulloetaan edelleen lähes samanmuotoisiin pulloihin. Nykyisin Bocksbeutel-pullon muoto on suojeltu Euroopan unionin alueella. Saksassa niihin saa pulloittaa vain Frankenin viinejä.

Pottensteinin pieni kaupunki sijaitsee kauniissa jokilaaksossa kallioiden ympäröimänä. Kaupungissa on asukkaita hieman alle 6 000, mutta vuosittain siellä poikkeaa 600 000 matkailijaa. Valtaosa heistä on saksalaisia, jotka tulevat viikonloppuisin retkeilemään, nauttimaan tuuheista sianliharuoista ja maistavista viineistä sekä ostamaan täydennystä viinikellareihinsa. Saksalaiset kahmivat suurimman osan alueella tuotetuista viineistä, ja vientiin riittää vain pieni osa.

Kaupungin yläpuolella kohoaa näkemisen arvoinen vanha linna, Burg Pottenstein. Linnan vanhimmat osat ovat tuhat vuotta vanhoja, mutta muurit ja torni on rakennettu 1500-luvulla. Linna on toiminut vuosisatojen kuluessa puolustuslinnoituksena unkarilaisten ja slaavilaisten hyökkäyksiä vastaan. Nykyisin linna on yksityisomistuksessa, mutta osia siitä on avoinna yleisölle.

Pottensteinin viehättävyyttä lisäävät vanhojen ristikkorakenteisten kolmikerroksisten talojen välissä kulkevat kapeat kadut. Kaupungissa on runsaasti kotoisia hotelleja ja majataloja, joissa voi aterioida ja majoittua pienellä budjetilla. Pottensteinia voi käyttää tukikohtana tutustuessa Frankenin Sveitsin moniin lähialueen nähtävyyksiin.

Tüchersfeld sijaitsee Pottensteinista viisi kilometriä länteen ja se on sijainniltaan erikoisin Frankenin kylistä. Vanhojen ristikkorakenteisten talojen taustalla kohoavat mielikuvitukselliset kalkkikalliomuodostumat, ja osa taloista näyttää roikkuvan kallioiden reunoilla tai harjoilla.

Maisema on karstimaata, jossa pilarimaisten kallioiden lisäksi esiintyy erilaisia vajoamia ja painanteita eli *doliineja*. Ne johtuvat kalkkipitoisesta kallioperästä, joka syntyi jurakaudella 144-206 miljoonaa vuotta sitten. Ilmasto oli nykyistä lämpimämpi, ja maapallolla oli laajoja trooppisia metsiä ja aavikoita, joissa eli valtavia nelijalkaisia kasvinsyöjäliskoja ja kaksijalkaisia petoliskoja.

Frankenin alueen kalkkikivet ja marmorit syntyivät myöhäisjurakaudella. Mikään "Jurassic Park" Franken ei kuitenkaan ole ollut. Aluetta peitti matala meri. Sen pohjaan kerrostuneesta kalkkivestistä löytyy jäänteitä merieläimistä, jotka elivät lämpimässä vedessä kalkkiriuttojen suojissa. Matkailijat voivat helposti löytää kalkkivikallioista simpukoiden, kotiloiden ja ammoniittien fossiileja.

Ammoniitit ovat yksi jurakaudelle tyypillisimmistä eläimistä. Ne kuolivat sukupuuttoon miljoonia vuosia sitten. Niistä on jäänyt jäljelle spiraalimaisia, hieman pässinsarvea muistuttavia kuoria. Fossiileista voidaan päätellä, että ammoniitit olivat sukua tämän päivän mustekaloille. Nykyisin elävistä eläimistä ammoniitteja muistuttavat eniten lämpimissä vesissä elävät helmiveneet.

Jos ei halua kavuta ylös kallioisia rinteitä fossiileja etsimään, voi niitä ostaa Pottensteinista. Muutamalla eurolla saa muistoksi esimerkiksi kämmenen kokoisen ammoniitin fossiilin. Hienoimmat fossiilit löytyvät Fränkische-Schweiz Museumista, joka sijaitsee Tüchersfeldissä pilarimaisten kallon harjalla. Geologisen kokoelman lisäksi siellä on mielenkiintoinen arkeologinen ja historiallinen osasto.

Ja Sveitsi Monacon ohella kuuluu maailman kalleimpiin lomamaihin.

Kipuaminen Riesenburgin holvien alla palkitaan upealla näkymällä Wiesent-joen laaksoon.

Frankenin maisemien kauneutta ei tarvitse katsella pelkästään maan pinnalta. Syvällä kallioiden sisällä on yli tuhat luolaa, joista osa on avoinna matkailijoille. Luolat syntyivät jurakauden jälkeen, kun meri väistyi ja alue muuttui mantereeksi. Sadevedet reagoivat hiilidioksidin kanssa ja synnyttivät hiilihappoa, joka syövytti vähitellen kalkkikivikallioihin rakoja, onkaloita ja luolia.

Osa veden tuomasta kalkista saostui uudelleen kalkkikiveksi. Luolan kattoon alkoi kerrostua kalkkitappeja, jotka tuhansien vuosien kuluessa pitenivät puikoiksi eli tippukiviksi. Yhden millimetrin kasvuun kului kolmetoista vuotta. Luolan kattoon syntyneitä alaspäin kapenevia tippukiviä kutsutaan stalaktiiteiksi. Niiden alapuolelle luolan lattialle syntyi alhaalta ylöspäin kasvaneita stalagmitteja.

Pottensteinin lähellä oleva Teufelshöhle eli Paholaisenluola on kävijämäärältään Frankenin Sveitsin suosituin nähtävyys. Se on myös alueen suurin tippukiviluola, jolla on pituutta kolme kilometriä. Puolet luolasta on avoinna yleisölle. Oppaan johdolla voi osallistua vajaan tunnin mittaiselle kiertokäynnille, jonka aikana laskeudutaan 70 metrin syvyyteen.

Reitin varrella on ahtaita käytäviä, portaita ja avaria tippukivien koristamia halleja, joissa on upeasti valaistuja kalkkikivimuodostumia. Osa muodostumista on yli 300 000 vuotta vanhoja. Luolassa vallitsee juhmallinen tunnelma kauniin musiikin soidessa ja värivalojen vaihtuessa seinämillä ja katossa. Lämpötila on ympäri vuoden tasainen yhdeksän astetta, joten vierailijoiden kannattaa ottaa mukaan lämmin takki.

Teufelshöhe on tarjonnut suojaa jääkauden aikana eläneille eläimille. Luolaa tutkittaessa 1950-luvulla sieltä löydettiin karhun ja luolahyeenan luita. Luolassa on nähtävillä 30 000 vuotta vanha luolakarhun täydellinen luuranko. Eläin oli noin neljä metriä korkea, ja painoa sillä arvelaan olleen 400 kiloa.

Kaksi muuta tunnettua luolaa ovat lähellä Pottensteinia sijaitsevat Sophienhöhle ja Riesenburg. Riesenburg on itse asiassa luolan raunio, sillä vuosimiljoonia sitten sen katto romahti. Paikka on silti säilyttänyt viehättävyytensä. Jäljellä on kallioseinämistä muodostuneita kaarisilloja ja holviaukkoja.

Baijerin kuningas Ludvig I oli kiinnostunut luonnontutkimuksesta ja vieraili rauniolla 1800-luvun alussa. Hänen jälkeensä monet luonnontutkijat ja taidemaalarit ovat vierailleet alueella ja ihastelleet kaarisilloilta avautuvaa maisemaa Wiesent-joen laaksoon. Vuonna 2007 Riesenburg valittiin Baijerin kauneimmaksi geologiseksi maisemakohteeksi.

Pottensteinistä kymmenen kilometriä pohjoiseen sijaitseva Sophienhöhle on kauniisti valaistu pieni tippukiviluola. Se sijaitsee Burg Rabensteinin linnan vieressä. Linna seisoo upealla paikalla jokilaakson reunalla. Alapuolella aukeaa Ailsbach-joki, joka on Wiesentin sivujoki. Linna on yksityisomistuksessa, mutta osa siitä on muutettu hotelliksi. Linnanherra järjestää matkailijoille konserteja, murhamysteeri-illallisia ja yksityistilaisuuksia. Linnanpihalla pidetään kesällä turnajaisia ja villisikajuhlia.

Frankenin matkailusezonki alkaa pääsiäisenä ja jatkuu pitkälle syksyyn. Patikoinnin, kalliolla kiipeilyn ja fossiilien metsästyksen lisäksi Wiesent sivujokineen houkuttelee kalastajia ja melojia. Myös retkipyöräilijöille, maastopyöräilijöille ja sauvakävelijöille Franken on mukava lomakohde, sillä välimatkat kylästä toiseen ovat lyhyitä, tiet hyväkuntoisia ja kohteet hyvin opastettuja.

KIITÄMME

- o Mielenkiintoisia luonnontutkimuksia
- o Idyllisiä pikkukaupunkeja ja kyliä
- o Rauhallisuutta
- o Paikallisten ystävällisyyttä
- o Hyvää asiakaspalvelua
- o Paikallisten englannin kielen taitoa

MOITIMME

- o Useiden kohteiden pelkästään saksankielisiä opasteita
- o Ruoan tuhtuutta ja kevyempien vaihtoehtojen vähyyttä

FAKTAT FRANKENIN SVEITSI

Sijainti: Historiallinen maakunta Keski-Saksassa kuuluu nykyisin Baijerin osavaltioon.

Valuutta: euro

Hyvin säilynyt jurakautinen ammoniitin fossiili Fränkische Schweiz -museossa Tüchersfeldissa.

Riesenburgin luhistuneessa luolassa kävellään avoimen taivaan alla.

Uskonto: roomalaiskatolisuus

Aikaero Suomeen: -1 tunti

Aktiviteetteja: retkeily, patikointi, pyöräily, melonta, kalastus, kallioilla kiipeily, luolaretket ja fossiilien etsiminen

Etäisyyksiä: Nürnberg 50 km, Frankfurt 180 km, München 200 km, Berliini 370 km

Hintataso: kaupungeissa hinnat Suomen tasoa, maaseudulla edullisempää

www.fraenkische-schweiz.com

www.teufelshoehle.de

www.burg-rabenstein.de

Teufelshöhlen tippukiviluolan satojatusiansia vuosia vanhat stalaktiitit ja stalagmiitit on upeasti valaistu.